

ЗВІТ

ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ВИЗНАЧЕННЯ ПОТРЕБ НАСЕЛЕННЯ ВИНОГРАДІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ У СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГАХ

Дослідження з визначення потреб населення Виноградівської міської територіальної громади у соціальних послугах здійснено в межах проєкту «Посилення спроможності громад надавати інтегровані соціальні послуги соціально незахищеним дітям Львівської, Волинської та Закарпатської областей», який проводиться Львівським міським центром соціальних послуг та реабілітації «Джерело», за підтримки Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ). У проєкті беруть участь громади Львівської, Волинської та Закарпатської областей. Метою проєкту є допомога громадам у створенні й наданні якісних соціальних послуг для сімей, що опинилися у складних життєвих обставинах.

Звіт розроблений з урахуванням результатів фокус-групових дискусій з вразливими категоріями сімей з дітьми з числа місцевого населення та ВПО, які прибули у громаду після 24 лютого 2022 року, а саме: сімей СЖО, сімей ВПО, сімейних форм виховання, сімей, які виховують дітей з інвалідністю, сімей військовослужбовців, сімей, де діти постраждали від воєнних дій (які зазнали фізичних чи психологічних травм), багатодітних сімей, сімей, де є самотні батьки чи матері та ін. Експертне бачення було сформоване на підставі інтерв'ювання відповідальних за соціальний захист жителів громади посадових осіб органів місцевого самоврядування (далі – ОМС) та надавачів соціальних послуг, а саме: начальника відділу соціального захисту населення, директора центру надання соціальних послуг, начальника служби у справах дітей. Поряд з опитуванням до уваги взято дані форм додатків, відповідно до Порядку визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці у соціальних послугах, затвердженого Наказом Міністерства соціальної політики України від 19.04.2023 № 130-Н, зокрема:

Додаток 1. Дані щодо соціально-демографічної ситуації у територіальній громаді та кількості осіб/сімей, які належать до вразливих груп населення або перебувають у складних життєвих обставинах.

Додаток 2. Дані щодо надавачів соціальних послуг, їхніх ресурсів для надання соціальних послуг.

Додаток 3.1. Дані щодо забезпечення соціальними послугами осіб/сімей з числа вразливих груп населення та тих, які перебувають у складних життєвих обставинах.

Додаток 3.2 Дані щодо видів соціальних послуг, потребу в яких встановлено для осіб/сімей з числа вразливих груп населення та тих, які перебувають у складних життєвих обставинах.

Виклики, які вплинули на процес та результати дослідження:

- Проблеми з дотриманням репрезентативності вибірки респондентів для проведення ФГД: вибірка будувалася за ознаками приналежності до цільових груп респондентів, бажанні взяти участь в опитуванні, водночас, важко було забезпечити належну кількість учасників опитування, а також присутність всіх категорій респондентів. Проте кількість респондентів, які долучилися до ФГД відповідала загальноприйнятим вимогам для її проведення, що дало можливість належно провести ФГД.
- Через воєнний стан відсутній доступ до частини статистичних даних, які збираються на державному та місцевому рівні, через що окремі дані, подані громадою в додатках, по деяким розділам були фрагментарними. При цьому даних, які є важливими для розуміння ситуації із забезпеченням соціальними послугами сімей з дітьми, що належать до вразливих груп, для проведення аналізу і підготовки звіту було достатньо.

1. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1.1. Профіль територіальної громади

Виноградівська громада утворена 10 грудня 2020 року шляхом приєднання до Виноградівської міської ради Боржавської, Буківської, Великоком'ятівської, Великокопанської, Дротинської, Малокопанської, Олешницької, Оноцької, Підвиноградівської, Фанчиківської і Широківської сільських рад колишнього Виноградівського району.

Громада входить до складу Берегівського району Закарпатської області. Адміністративний центр – місто Виноградів.

Площа територіальної громади становить 248.7 км².

До складу Виноградівської міської територіальної громади входять: місто – Виноградів та 13 сільських населених пунктів (села Боржавське, Букове, Велика Копаня, Великі Ком'яти, Дротинці, Олешник, Мала Копаня, Онок, Підвиноградів, Фанчиново, Тросник, Притисянське, Широке).

Відстань від центру громади до обласного центру (місто Ужгород) – 108 км, до кордону з Угорщиною – 15 км, з Румунією – 9 км, зі Словаччиною – 80 км, з Польщею – 110 км.

Характерною особливістю населення є багатоетнічність – на території громади проживають представники чотирьох основних національностей: українці, угорці, роми, євреї, представники інших національностей. Переважну більшість становлять українці, вагому частку займають угорці.

Чисельність населення громади на 01.01.2025 року становила 62919 осіб, з них жінок 30820 осіб, чоловіків 32099 осіб. Чисельність міського населення 22967 осіб, сільського – 39952 особи. Чисельність дитячого населення 15823 дітей у віці 0-17 років включно, з них 9011 дівчат, 6812 хлопців.

Найбільша кількість населення громади проживає в м. Виноградів, жителі міста складають 36,5 % від загальної кількості населення громади.

1.2. Основні тенденції соціально-демографічних процесів

Дані щодо основних тенденцій соціально-демографічних процесів було взято з інформації наданої громадою, офіційного сайту Виноградівської міської територіальної громади¹, Стратегії розвитку Виноградівської міської територіальної громади на період 2024-2027 років².

Виноградівська громада за чисельністю населення – 4-та громада з 64-ох в Закарпатській області (після Ужгородської ТГ, Мукачівської ТГ та Хустської ТГ) і найбільша з 10-ти громад у Берегівському районі.

Впродовж останніх років динаміка чисельності мешканців населених пунктів, які складають Виноградівську громаду, мала негативний характер – чисельність їх мешканців поступово щороку зменшувалася. Це відбулося за рахунок природного та міграційного руху населення. Проте в деяких селах спостерігалась тенденція до збільшення мешканців, наприклад в с. Великі Ком'яти в період з 2018 по 2022 рр. приріст населення склав +17,2. Під час війни до громади приїхала велика кількість внутрішньо переміщених осіб, що значно підвищило чисельність населення громади.

¹ Офіційний веб сайт Виноградівської міської територіальної громади <https://vin-rada.gov.ua/gov-ua/>

² Стратегія розвитку Виноградівської міської територіальної громади на період 2024-2027 років https://docs.google.com/document/d/1aO_2Wt9_LprV9qm6_TOz_BMMZ-yEXFMO/edit

Впродовж останніх років демографічна ситуація у Виноградівській громаді є кращою ніж в цілому по області – у 2024 році народилось 547 дітей, померло 569 осіб.

З даними щодо кількості дитячого населення у віці 0-17 років, кількості осіб працездатного віку, кількості безробітних та чисельності населення у віці старше 60 років станом на початок 2024 року можна ознайомитись у таблиці 1.

Таблиця 1

№	Показник	Кількість осіб за попередній календарний рік (станом на 1 січня 2025 року)
1.1.4	Чисельність дитячого населення, всього дітей у віці 0–17 років включно, з них:	15823
1.1.5	Діти у віці від 0 до 1 року	505
1.1.6	Діти у віці 1-2 роки	566
1.1.7	Діти у віці 3-5 років	1241
1.1.8	Діти молодшого шкільного віку (6-10 років)	2928
1.1.9	Діти середнього шкільного віку (11-15 років)	8660
1.1.10	Діти старшого шкільного віку (16-17 років)	2271
1.1.11	Чисельність осіб у віці 14-35 років	11275
1.1.12	Чисельність населення працездатного віку (18-59 років включно), всього осіб	16745
1.1.13	Безробітні (зареєстровані в центрі зайнятості), з них:	79
1.1.13.1	жінки	68
1.1.13.2	чоловіки	11
1.1.14	Чисельність населення у віці 60 років і старше, з них:	9639
1.1.14.1	жінки	6281
1.1.14.2	чоловіки	3358

З даних наведених у таблиці 1 можна побачити, що чисельність осіб працездатного віку у громаді є не дуже великою – 26,6% (16745 осіб) від загальної кількості населення громади, чисельність дитячого населення, навпаки, є значною і складає 25,1% (15823 осіб), а чисельність населення у віці 60 років і старше становить 15,3% (9639 осіб), що свідчить про наявність спроможності громади до покращення демографії. А враховуючи, що до громади приїхало багато внутрішньо переміщених осіб – наразі в громаді проживає 8500 ВПО, частина з яких планує залишитись в громаді для постійного проживання, є ще більші передумови до покращення демографічної ситуації завдяки збільшенню частки жіночого населення та молоді.

Частка офіційно зареєстрованих безробітних осіб в громаді невелика – всього 0,13%.

2. ХАРАКТЕРИСТИКИ ВРАЗЛИВИХ ГРУП НАСЕЛЕННЯ, ОСІБ/СІМЕЙ, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ У СКЛАДНИХ ЖИТТЄВИХ ОБСТАВИНАХ, СТАН ОХОПЛЕННЯ СОЦІАЛЬНИМИ ПОСЛУГАМИ

2.1. Чисельність вразливих груп населення

Чисельність вразливих груп населення можна розглянути у таблиці 2.

Таблиця 2

№	Показник	Кількість осіб за попередній календарний рік (станом на 1 січня 2025 року)
<i>Особи/сім'ї, які належать до вразливих груп населення або перебувають у складних життєвих обставинах</i>		
1.1.19	Кількість багатодітних сімей:	1816
1.1.19.1	кількість дітей у них	6617
1.1.20	Кількість одиноких матерів	22
1.1.21	Кількість одиноких батьків	4
2.1.1	Кількість сімей, які перебувають на обліку надавача соціальних послуг як такі, що перебувають у складних життєвих обставинах:	168
2.1.1.1	кількість дітей у них	348
2.1.2	Кількість сімей, які отримують соціальні послуги	168
2.1.4	Кількість сімей з дітьми, члени яких мають інвалідність, з них:	11
2.1.4.1	кількість сімей, у яких батьки мають інвалідність	2
2.1.4.2	кількість сімей, у яких діти мають інвалідність	9
2.1.6	Кількість сімей, де триває процес розлучення батьків і вирішується спір між матір'ю та батьком щодо визначення місця проживання дітей, участі батьків у їх вихованні	340
2.1.7	Кількість осіб з числа учасників антитерористичної операції та осіб, які здійснювали заходи із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії російської федерації, брали участь у заходах, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України	777
2.1.8	Кількість дітей, батьки або один із батьків яких загинули внаслідок військової агресії російської федерації проти України, бойових дій із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії російської федерації	36
2.1.9	Кількість осіб з числа дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування (у віці 18-23 роки), які проживають в територіальній громаді, з них:	56
2.1.9.1	особи, які не навчаються і не працевлаштовані	21
2.1.9.2	особи, які не мають власного впорядкованого житла	47
2.1.15	Кількість осіб, які постраждали від домашнього насильства, з них:	101
2.1.15.1	жінки	89

2.1.15.2	чоловіки	12
2.1.15.3	діти	0
2.1.16	Кількість осіб, які вчинили домашнє насильство, з них:	101
2.1.16.1	жінки	12
2.1.16.2	чоловіки	89
2.1.20.1	Кількість неповнолітніх осіб, які перебувають на обліку органу пробації, з них:	1
2.1.20.1.1	дівчата	0
2.1.20.1.2	хлопці	1
2.1.22	Кількість безпритульних дітей	0
2.1.23	Кількість внутрішньо переміщених осіб, з них:	8500
2.1.23.1	чоловіки	1974
2.1.23.2	жінки	3460
2.1.23.3	діти	3066
2.1.24	Кількість осіб, яким заподіяно шкоду, пожежею, стихійним лихом, катастрофою, бойовими діями, терористичним актом, збройним конфліктом, тимчасовою окупацією	2 особи загинули внаслідок пожежі та 1 особа травмована в результаті пожежі
Діти-сироти, діти, позбавлені батьківського піклування, діти, які перебувають у складних життєвих обставинах		
2.2.1	Кількість дітей, які перебувають на обліку служби у справах дітей як такі, що перебувають у складних життєвих обставинах, з них:	7
2.2.1.1	дівчата	1
2.2.1.2	хлопці	6
2.2.1.3	0-6 років	3
2.2.1.4	7-14 років	4
2.2.1.5	15-17 років	0
2.2.2	Кількість випадків жорстокого поводження з дитиною	0
2.2.3	Кількість складених адміністративних протоколів, передбачених статтею 184 (Невиконання батьками або особами, що їх замінюють, обов'язків щодо виховання дітей) Кодексу України про адміністративні правопорушення	28
2.2.4	Кількість дітей, які перебувають на обліку у зв'язку з обставинами, зумовленими стихійним лихом, техногенними аваріями, катастрофами, бойовими діями чи збройними конфліктами	52
2.2.7	Кількість дітей, покинутих у закладах охорони здоров'я	2
2.2.11	Кількість дітей, яких влаштовано до закладів соціального захисту	2
2.2.12	Кількість дітей, батьків яких позбавлено батьківських прав	9
2.2.14	Кількість дітей-сиріт	54
2.2.15	Кількість дітей, позбавлених батьківського піклування	62
2.2.16	Кількість дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, з них:	116

2.2.16.1	яких влаштовано на цілодобове перебування (від однієї доби на тиждень) до закладів інституційного догляду та виховання дітей	6
2.2.16.2	які виховуються в прийомних сім'ях та дитячих будинках сімейного типу	30
2.2.16.3	які перебувають під опікою/піклуванням	80
2.2.17	Кількість усиновлених дітей	2
Діти з особливими освітніми потребами, у тому числі з інвалідністю, тяжкими захворюваннями, розладами, травмами, станами, яким не встановлено інвалідність		
2.4.1	Кількість дітей з інвалідністю	437
2.4.1.1	діти з інвалідністю підгрупи А, з них:	60
2.4.1.1.1	чоловічої статі	31
2.4.1.1.2	жіночої статі	29
2.4.1.2	діти з інвалідністю (без підгрупи), з них:	377
2.4.1.2.1	чоловічої статі	226
2.4.1.2.2	жіночої статі	151
	з причиною інвалідності якої є:	
2.4.1.3	хвороби центральної нервової системи	88
2.4.1.4	хвороби кістково-м'язової системи та сполучної тканини, що супроводжуються порушенням рухової активності	14
2.4.1.5	розлади психіки та поведінки	75
2.4.1.6	вроджені аномалії (вади розвитку), деформації та хромосомні аномалії	125
2.4.1.7	хвороби ока та його придаткового апарату, що супроводжуються порушенням зору	14
2.4.1.8	хвороби вуха та соскоподібного відростка, що супроводжуються порушенням слуху	23
2.4.2	Кількість дітей з тяжкими захворюваннями, розладами, травмами, станами (у тому числі до встановлення інвалідності)	8
2.4.4	Кількість дітей з особливими освітніми потребами	231
2.4.5	Кількість дітей дошкільного віку з особливими освітніми потребами, які навчаються у закладах дошкільної освіти, з них:	24
2.4.5.1	в інклюзивній групі	24
2.4.5.1.1	діти з інвалідністю підгрупи А	23
2.4.5.1.2	діти з інвалідністю (без підгрупи)	1
2.4.5.2	в спеціальній групі	0
2.4.6	Кількість дітей шкільного віку з особливими освітніми потребами, які навчаються у закладах загальної середньої освіти, з них:	207
2.4.6.1	в інклюзивних класах (групах)	130
2.4.6.2	в спеціальних класах, з них:	57
2.4.6.4	в спеціальному закладі загальної середньої освіти	20
2.9	Кількість осіб з інвалідністю у віці 18-35 років, з них:	64
2.9.1	чоловічої статі	64
3.2	Кількість неповнолітніх осіб, які перебувають на профілактичному обліку у зв'язку з вчиненням домашнього насильства	1

Згідно відображених в таблиці 2 даних, поточна ситуація щодо виявлених вразливих груп населення та тих, які перебувають у складних життєвих обставинах (далі – СЖО) є наступною:

Сім'ї з дітьми, які перебувають у СЖО – станом на кінець 2024 року в Центрі надання соціальних послуг Виноградівської міської ради на обліку перебувало 168 сімей у СЖО, в яких виховувалося 348 дітей. Всі ці сім'ї отримували соціальні послуги протягом 2024 року і продовжують отримувати в поточному 2025 році.

У громаді налічувалося 1816 *багатодітних сімей*, в яких проживало 6617 дітей та 26 сімей, де дитину виховувала одна мати (22 сім'ї) або один батько (4 сім'ї).

Внутрішньо переміщені сім'ї – в громаді проживало 8500 внутрішньо переміщених осіб з різних областей України, з них 3460 жінок, 1974 чоловіків та 3066 дітей. Всі діти були і є охоплені освітніми послугами на території громади. Також в громаду через війну переїхали дитячий будинок сімейного типу зі Сходу України. 90 осіб/сімей з числа ВПО забезпечені житлом, **облаштованим Угорською Екуменічною Службою Допомоги.**

Діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування – всього на обліку у Службі у справах дітей перебувало 7 дітей (1 дівчинка, 6 хлопців), віком до 14 років, як такі, що перебувають у складних життєвих обставинах та 116 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, з них 54 дитини-сироти. 30 дітей виховувалося в прийомних сім'ях та дитячих будинках сімейного типу, 80 дітей перебували під опікою/піклуванням, 6 дітей були влаштовані на цілодобове перебування до закладів інституційного догляду та виховання дітей, дві дитини усиновлені. Безпритульних дітей в громаді не було.

56 осіб у віці 18-23 років, які проживали в громаді, належали до числа дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, з них 21 особа, не навчалася і не була працевлаштована, 47 осіб не мали власного впорядкованого житла.

За 2024 рік було складено 28 адміністративних протоколів на батьків/осіб, які їх замінюють, за ухилення від виконання передбачених законодавством обов'язків щодо забезпечення необхідних умов життя, навчання та виховання неповнолітніх дітей. Випадків жорстокого поводження з дитиною зафіксовано не було. В 9 випадках батьків було позбавлено батьківських прав. В 340 сім'ях тривав процес розлучення батьків і вирішувався спір між матір'ю та батьком щодо визначення місця проживання дітей, участі батьків у їх вихованні.

У 2024 році було зареєстровано 101 особу, яка постраждала від домашнього насильства, але дітей серед них не було. Водночас був один неповнолітній хлопець, який перебував на обліку органу пробації та на профілактичному обліку у зв'язку з вчиненням домашнього насильства.

36 дітей виховувалися в сім'ях, де принаймні один з батьків загинув внаслідок військової агресії російської федерації проти України, бойових дій із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії російської федерації.

У 2024 році у Виноградівській МТГ було 3 випадки, коли особам було заподіяно шкоду пожежею, стихійним лихом, катастрофою, бойовими діями, терористичним актом, збройним конфліктом, тимчасовою окупацією – 2 особи загинули внаслідок пожежі та 1 особа була травмована в результаті пожежі. Також 52 дітей, перебували на обліку у зв'язку з обставинами, зумовленими стихійним лихом, техногенними аваріями, катастрофами, бойовими діями чи збройними конфліктами.

2 випадки, коли дітей відмовилися забрати з закладів охорони здоров'я і їх влаштували до закладів соціального захисту.

Діти з інвалідністю та/або обмеженнями життєдіяльності – в 2024 році у громаді проживало 437 дитини з інвалідністю, з яких 60 дітей підгрупи А (31 хлопець і 29 дівчат). Основними причинами інвалідності були вроджені аномалії (вади розвитку), деформації та

хромосомні аномалії (28,6%), хвороби центральної нервової системи (20,1%), розлади психіки та поведінки (17,1%). 6 дітей мали тяжкі захворювання, розлади, травми, стани (у тому числі до встановлення інвалідності). 9 сімей, у яких діти мають інвалідність, перебували на обліку надавача соціальних послуг, як такі, що перебувають у СЖО. Також в громаді було зареєстровано 64 особи з інвалідністю у віці 18-35 років.

Діти з особливими освітніми потребами – 98 дітей (віком від 0 до 17 років включно) мали особливі освітні потреби (далі – ООП), серед них: 24 дитини дошкільного віку – всі навчаються в інклюзивних групах закладів дошкільної освіти, та 207 дітей шкільного віку, з яких 130 навчаються в інклюзивних класах закладів загальної середньої освіти, 57 в спеціальних класах.

Детальніше інформацію про вразливі групи населення та осіб/сімей, які перебувають у СЖО можна розглянути у Додатку 1.

Отже, згідно отриманих від громади даних та інформації з інтерв'ю з посадовими особами ОМС, можна зробити висновок, що в громаді є практично всі вразливі категорії населення та ті, які перебувають в СЖО. За інформацією управлінців та надавача соціальних послуг всі ці категорії охоплені соціальною підтримкою та соціальними послугами (дет. див. в підрозділі 2.3).

2.2. Чинники, що зумовлюють вразливість/складні життєві обставини, які найбільш поширені в територіальній громаді

Інформація щодо чинників виникнення вразливості/складних життєвих обставин була отримана за результатами фокус-групових дискусій з вразливими категоріями сімей з дітьми та опитування посадових осіб ОМС та надавача соціальних послуг. Було з'ясовано, що серед чинників, які найбільш зумовлюють виникнення складних життєвих обставин є декілька груп: матеріальні чинники, соціальні чинники та чинники, пов'язані з наявністю порушень здоров'я.

До *матеріальних* чинників респонденти віднесли бідність і відсутність власного житла або належних умов проживання. Саме ці чинники респонденти називали основними причинами потрапляння у СЖО та зазначали, що вони найбільше впливають на можливий рівень забезпечення догляду та виховання дитини в сім'ї.

Переважна більшість респондентів із опитаних зараховує себе до малозабезпечених верств населення. Це аргументувалося відсутністю роботи або низькою заробітною платнею. Більшість з них зазначила, що їм вистачає грошей лише на продукти харчування та засоби гігієни. Відсутність власного житла або належних умов проживання, за словами респондентів, для них є ще одним важливим чинником, який зумовлює СЖО.

Посадові особи ОМС також наголошували на складному матеріальному становищі сімей з дітьми, які перебувають на обліку як сім'ї в СЖО, що зумовлює досить низькі матеріальні можливості для вирішення питання з власним житлом, водночас звернули увагу на те, що є випадки, коли батьки сприймають соціальні виплати, як постійне джерело прибутку, без пошуку можливостей для працевлаштування. Крім того вказали на *соціальні чинники* СЖО, які теж є в громаді – неналежне виконання та ухилення батьками від виконання своїх обов'язків із виховання дитини, зловживання батьками алкогольними напоями, зростаюче психологічне та фізичне навантаження на матерів, які самостійно виховують дітей через мобілізацію чоловіків, розлучення. При цьому в таких сім'ях часто відсутня підтримка з боку родичів, близьких, друзів, відповідно відсутня модель та навички сімейного життя і виконання належних батьківських компетенцій стосовно догляду та виховання дитини. Такі сім'ї мають низький рівень обізнаності щодо безпечного статевого життя, не вміють вирішувати соціальні питання тощо.

Також до чинників, що можуть зумовити СЖО, респонденти віднесли факт внутрішнього переміщення сімей з дітьми. Такі обставини, на думку респондентів, створюють для сім'ї додаткові труднощі з оформленням нових документів, нового працевлаштування, влаштування дитини до садочка/школи, що так само ускладнює життєдіяльність сім'ї за новим місцем проживання і може спричинити її вразливість.

Ще однією досить значущою групою чинників, які можуть спричинити СЖО, респонденти назвали *наявність у дитини інвалідності, невиліковної хвороби, хвороби, що потребує тривалого лікування* (у т.ч. наявність психічного та поведінкового розладу). Респонденти, які виховують дітей з інвалідністю зазначали, що не мають можливості отримати в межах громади всі необхідні для їхньої дитини медичні, реабілітаційні та соціальні послуги, додатково зауважували, що в громаді не вистачає розвиткових занять для дітей з інвалідністю/ООП та не скрізь у місті є умови для безбар'єрного доступу осіб/дітей, які мають опорно-рухові обмеження до громадських будівель та громадського транспорту.

Представники ОМС наголошували, що коли батьки дізнаються про наявність в дитини тяжких порушень здоров'я, вони найчастіше не знають, що робити в такій ситуації, не завжди мають підтримку від родичів і близьких. Крім того, батьки стикаються з необхідністю забезпечення постійного догляду за дитиною та проведення лікувальних/реабілітаційних заходів, які часто потребують витрат власних коштів та приділення цілодобової батьківської уваги до дитини, що обмежує можливість батьків працювати, займатися своїми власними справами.

Окремо потрібно зауважити про вплив війни на психологічний стан як дорослих, так і дітей, що у випадку сімей, які є вразливими/перебувають у СЖО ще більше ускладнює їх і так важку ситуацію.

2.3. Стан охоплення соціальними послугами вразливих груп населення, осіб/сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах

За даними фокус-групових дискусій з вразливими категоріями сімей з дітьми та опитування посадових осіб ОМС та надавача соціальних послуг було з'ясовано, що практично всім отримувачам соціальних послуг надаються послуги інформування, консультування, соціальної профілактики, натуральної допомоги, представництва інтересів.

Сім'ям, які перебувають у складних життєвих обставинах та сімейним формам виховання окремо надається послуга соціального супроводу. При цьому є дві окремі послуги соціального супроводу – для сімей у СЖО та сімей, у яких виховуються діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування. За потреби надаються послуги екстреного (кризового) втручання.

Для ВПО додатково надається послуга соціальної адаптації, за допомоги релігійних та громадських партнерських організацій – натуральна допомога, подарунки для дітей до свят.

Громада активно підтримує ветеранів та військовослужбовців, а також членів їхніх сімей. Ветеранам війни забезпечується послуга соціальної адаптації, психологічна допомога, юридична допомога. Також в громаді вже створено ветеранський простір, де забезпечується соціальний супровід ветеранів, учасників бойових дій і їхніх сімей. При ньому працюють п'ять фахівців із соціального супроводу ветеранів війни та демобілізованих осіб. На базі лікарні працює реабілітаційний центр, де ветерани можуть отримати необхідні для них реабілітаційні послуги.

Дітям з сімей ветеранів війни, сімейних форм виховання, сімей СЖО та інших вразливих груп забезпечуються періодичні культурні (організація свят, екскурсій, майстер-класів) та оздоровчі заходи.

Сім'ям, які виховують дітей з інвалідністю надаються послуги консультування, інформування, натуральної допомоги, соціальної профілактики. Вони також можуть

отримати путівки на оздоровлення, технічні засоби для реабілітації/пересування тощо, проте спеціалізованих соціальних послуг, спрямованих на підтримку саме цієї категорії населення в громаді поки що не створено. Першочерговою потребою респонденти вказали запровадження в громаді послуги денного догляду для дітей з інвалідністю.

Для дітей з ООП в садочках є інклюзивні групи і в школах є інклюзивні класи. Але не всі діти з ООП, які потребують соціальну послугу супроводу під час інклюзивного навчання охоплені нею.

Створено кілька груп взаємопідтримки – для СЖО, ВПО, сімейних форм виховання. Проводяться періодичні зустрічі членів цих груп, на яких вони обговорюють різні питання, спільно знаходять рішення щодо тих чи інших життєвих ситуацій.

В таблиці 3 представлені дані щодо кількості осіб/сімей, з числа вразливих груп населення та СЖО, які отримують соціальні послуги в громаді (дет. див. Додаток 1).

Таблиця 3

Особи/сім'ї, які належать до вразливих груп населення або перебувають у складних життєвих обставинах	Кількість осіб, які звертались у 2024 році щодо отримання соціальних послуг та щодо яких за результатами оцінювання потреб особи/сім'ї зроблено висновок про потребу в наданні соціальних послуг	Кількість осіб/сімей, щодо яких за результатами оцінювання потреб особи/сім'ї зроблено висновок про потребу в наданні соціальних послуг у 2024 році	Кількість осіб/сімей, які отримували у 2024 році соціальні послуги
Внутрішньо переміщені особи	24	24	24
Сім'ї, члени яких мають інвалідність	11	11	11
з них з дітьми з інвалідністю	9	9	9
Сім'ї, де триває процес розлучення батьків і вирішується спір між матір'ю та батьком щодо визначення місця проживання дітей, участі батьків у їх вихованні	340	340	340
Особи з числа учасників антитерористичної операції та осіб, які здійснювали заходи із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії російської федерації в Україні, брали участь у заходах, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України	777	777	777

Особи з числа дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування (у віці 18-23 роки), які проживають в територіальній громаді	11	5	5
Неповнолітні особи, які перебувають на обліку органу пробації	1	1	1
Діти, які зазнали жорстокого поводження	1	1	1
Діти, які перебувають на обліку служби у справах дітей як такі, що перебувають у складних життєвих обставинах	7	7	7
Діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, з них:	37	37	37
яких влаштовано на цілодобове перебування до закладів інституційного догляду та виховання дітей	0	0	0
виховуються в прийомних сім'ях та дитячих будинках сімейного типу	13	13	13
перебувають під опікою/піклуванням	24	24	24
Діти, батьки яких (особи, які їх замінюють) ухиляються від виконання своїх обов'язків	47	47	47
Сім'ї, в яких діти систематично без поважних причин не відвідують заклади освіти	6	6	6

Фактична кількість отримувачів соціальних послуг за 2024 рік склала 840 осіб.

3. ОСНОВНІ СОЦІАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПОТРЕБИ У СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГАХ ЖИТЕЛІВ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ З ЧИСЛА ВРАЗЛИВИХ ГРУП НАСЕЛЕННЯ, ОСІБ/СІМЕЙ, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ У СКЛАДНИХ ЖИТТЄВИХ ОБСТАВИНАХ

3.1. Основні соціальні проблеми, актуальні для територіальної громади

За результатами опитування представників цільових груп респондентів та інтерв'ювання представників ОМС і надавачів соціальних послуг Виноградівської міської територіальної громади, основними соціальними проблемами громади є:

- військовий стан, психологічні травми внаслідок військових дій;
- зниження рівня доходів/зарплати, труднощі з працевлаштуванням;
- відсутність житла/належних умов проживання;
- ухилення батьками від виконання своїх обов'язків із виховання дитини, вживання алкогольних та психоактивних речовин;
- наявність великої кількості дітей з інвалідністю/ООП, які не мають доступу до спеціалізованих соціальних та реабілітаційних послуг за місцем проживання;

- недостатня інклюзивність для осіб/дітей з інвалідністю, маломобільних груп населення (зокрема щодо облаштування громадських місць/транспорту під їхні потреби);
- нестача фахівців соціальної сфери, їх низька заробітна плата;
- велика навантаженість на працівників соціальної сфери та недостатність у них сучасних практичних і теоретичних знань, зокрема щодо взаємодії з ветеранами війни, особами, які вчиняють домашнє насильство тощо;
- реінтеграція та підтримка ветеранів війни, які повертаються додому в громаду та членів їхніх сімей;
- інтеграція ВПО в життєдіяльність громади.

3.2. Можливі шляхи розв'язання існуючих соціальних проблем

Найбільш ефективними способами розв'язання соціальних проблем зазначених в підрозділі 3.1. звіту, а саме дефіциту ресурсів для задоволення базових потреб, відсутності житла/стабільного місця проживання, реінтеграції ветеранів війни та інтеграції ВПО в життєдіяльність громади, допомоги при психологічних травмах, які є наявними у значній кількості жителів внаслідок військових дій, недоступності спеціалізованих послуг для дітей з інвалідністю/ООП тощо, є найперше пошук нових ресурсів, в тому числі через співпрацю громади з міжнародними організаціями, раціональне використання наявних ресурсів, необхідних для забезпечення потреб місцевого населення. Важливим напрямом роботи є профілактика і попередження потрапляння вразливих категорій сімей та осіб у складні життєві обставини, розвиток базових соціальних послуг та послуг для осіб/дітей з інвалідністю, забезпечення необхідної соціальної інфраструктури, відповідної кількості професійних фахівців із соціальної роботи, спеціалістів служби у справах дітей, психологів та інших фахівців, які зможуть охопити послугами наявну кількість вразливих категорій населення, зокрема через співпрацю з неурядовими організаціями, сусідніми громадами тощо.

4. СТАН СИСТЕМИ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ І ПОТРЕБИ ДЛЯ ЇЇ ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ

4.1. Наявні ресурси:

До Реєстру надавачів соціальних послуг, який розміщений на сайті Міністерства соціальної політики України³, включено один надавач соціальних послуг – Центр надання соціальних послуг Виноградівської міської ради (далі – ЦНСП).

Основними напрямками діяльності ЦНСП є:

- проведення соціально-профілактичної роботи, спрямованої на запобігання потраплянню у складні життєві обставини осіб та сімей з дітьми;
- надання особам і сім'ям з дітьми комплексу соціальних послуг відповідно до їх потреб з метою подолання складних життєвих обставин та мінімізації негативних наслідків таких обставин.

ЦНСП функціонує 4 роки і має в своєму складі 2 відділення – відділення соціальної роботи та відділення соціальної допомоги вдома та денного догляду.

Відділення соціальної роботи перебрало на себе функції центру соціальних служб, який був в громаді до створення ЦНСП, та надає допомогу сім'ям, дітям і молоді, які опинилися в складних життєвих обставинах. Роботу цього відділення забезпечують фахівці із соціальної роботи. Відділення соціальної допомоги вдома та денного догляду надає соціальні послуги

³ Сайт Міністерства соціальної політики України
<https://www.msp.gov.ua/content/reestr-nadavachiv-socialnih-poslug.html>

особам старшого віку, саодиноким особам та особам з інвалідністю. Працюють у відділенні соціальні робітники, соціальні працівники та інші.

В ЦНСП обслуговують наступні цільові категорії населення:

- особи/сім'ї, які перебувають у складних життєвих обставинах
- постраждали від жорстокого поводження та насильства (у т.ч. домашнього насильства),
- сім'ї, в яких батьки або особи, які їх замінюють, ухиляються від виконання своїх обов'язків із виховання дитини
- сім'ї, члени яких перебувають/перебували у конфлікті з законом
- постраждали від стихійного лиха, катастрофи, бойових дій, терористичного акту, збройного конфлікту, тимчасової окупації
- внутрішньо переміщені особи
- ветерани війни, учасники АТО/ООС й члени їх сімей, члени сімей загиблих учасників війни/АТО/ООС
- саодинокі матері (батьки)
- сім'ї, де один чи кілька членів мають інвалідність
- сім'ї опікунів/піклувальників
- прийомні сім'ї/ДБСТ
- особи з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування
- сім'ї ромської національності
- особи похилого віку
- особи з інвалідністю
- діти з інвалідністю.

Станом на 01.01.2025 року ЦНСП надавалися такі соціальні послуги:

- Інформування
- Консультування
- Представництво інтересів
- Соціальна профілактика
- Соціальний супровід сімей/осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах
- Соціальний супровід сімей, у яких виховуються діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування
- Екстрене (кризове) втручання
- Соціальна адаптація
- Догляд вдома
- Денний догляд
- Натуральна допомога.

Нещодавно в громаді була створена патронатна сім'я.

Послуга раннього втручання в територіальній громаді не надається, але планують запровадити. Теж саме стосується послуги Життєстійкості, яка передбачає навчання мешканців навичкам зниження рівня стресу і тривожності, самопомоги й першої психологічної допомоги близьким.

В громаді також поки не надається послуга мобільної бригади соціально-психологічної допомоги, яка спрямована на надання психологічної допомоги особам/дітям, які зазнали домашнього насильства/насильства за ознакою статі.

В ЦНСП є власний легковий автомобіль та 1 електровелосипед, які використовуються для доїзду працівників соціальної сфери до отримувачів послуг.

ЦНСП активно співпрацює з місцевим Інклюзивно-ресурсним центром, який надає послуги фізичної та педагогічної реабілітації для дітей з особливими освітніми потребами, але їх

недостатньо для забезпечення всіх дітей, які потребують ці послуги, в першу чергу через брак кадрів та робочого час.

Територіальна громада має партнерську взаємодію з різними вітчизняними та міжнародними організаціями, які надають фінансову допомогу або спрямовані на розвиток соціальних сервісів.

Кадрове забезпечення Виноградівського ЦНСП станом на 01.01.2025 р. складає 30 осіб (див. таблицю 4).

Таблиця 4

Персонал	Кількість штатних одиниць		Кількість фахівців, залучених за договором підряду/ надання послуг
	згідно зі штатним розписом	зайнятих	
Загальна кількість (на кінець звітного року)	37	30	0
З них:			
адміністративного персоналу (в тому числі керівного складу)	5	5	0
обслуговуючого персоналу	4	4	0
працівників, які надають соціальні послуги, у тому числі:	28	21	0
фахівець із соціальної роботи	4	3	0
соціальний працівник	2	1	0
соціальний робітник	19	17	
практичний психолог / психолог/ психолог установи соціального захисту	1	0	0
сестра медична (брат медичний)	1	0	0
Соціальний менеджер	1	0	0

В громаді, зокрема в ЦНСП, не вистачає фахівців з соціальної роботи (далі – ФСР), соціальних працівників, соціальних робітників, фахового психолога та інших фахівців, які б могли забезпечити надання якісних послуг практично для всіх категорій вразливих осіб та сімей. Згідно методичних рекомендацій Мінсоцполітики⁴, у громадах чисельністю понад 10 тис. населення, кількість фахівців з соціальної роботи має становити з розрахунку 1 ФСР на 2,5 тис. мешканців. Таким чином, у Виноградівській громаді має працювати 25 ФСРів, натомість наразі працює лише 3 ФСРи. На думку респондентів, найгострішою є потреба в ФСРах і психологах. Зокрема через кадровий дефіцит в громаді поки ще не створено віддалені робочі місця для фахівців із соціальної роботи.

Слід також зазначити, що у громади виникають труднощі з пошуком кваліфікованих спеціалістів, основними причинами чому вони не хочуть йти працювати – низька заробітна плата та швидке емоційне вигорання.

Результати опитування також підтвердили зацікавленість управлінців сфери соціального захисту та працівників надавача соціальних послуг у підвищенні власних професійних практичних та теоретичних навичок.

⁴ Методичні рекомендації щодо впровадження інтегрованої системи соціального захисту
<https://www.msp.gov.ua/files/deinst/metod/282.pdf>

Щодо будівлі і приміщень ЦНСП, то вони частково відповідають ДБН В.2.2-40:2018 «Будинки і споруди. Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення», що свідчить про потребу в їх дообладнанні під потреби осіб з інвалідністю/маломобільних груп населення.

Є хороша взаємодія між працівниками соціальної, медичної, освітньої та інших сфер, які працюють в напрямку забезпечення послуг вразливим категоріям населення.

Детальніше про ресурси комунального надавача соціальних послуг Виноградівської громади можна дізнатися у Додатку 1.

4.2. Стан інформування та обізнаності населення про соціальні послуги, що надаються в територіальній громаді, їх зміст та порядок надання

Під час проведення опитування респондентів з числа цільових груп було з'ясовано, що основними каналами комунікації щодо інформування жителів про соціальні послуги у Виноградівській громаді є: сайт громади⁵, Facebook сторінка Центру надання соціальних послуг Виноградівської міської ради⁶, вайбер-сторінки/телеграм-канали громади. Старости старостатів та працівники ЦНСП інформують населення громади про соціальні послуги на зустрічах з мешканцями. За інформацією жителі також звертаються у місцевий ЦНАП. Водночас, проведене опитування показало, що респонденти мало орієнтуються в інформації про те, що таке соціальні послуги, але знають, що можуть знайти допомогу при зверненні до надавача соціальних послуг.

Результати опитування показали, що деяким респондентам, особливо з числа внутрішньо переміщених сімей, сімей, які виховують дітей з інвалідністю, сімей військовослужбовців, потрібна інформація про отримання соціальних допомог, пільг, пенсій, освітніх, дозвіллевих, медичних, реабілітаційних послуг, оздоровлення.

5. ВИСНОВКИ ЩОДО ПРІОРИТЕТІВ ОРГАНІЗАЦІЇ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ У ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ З УРАХУВАННЯМ ВИЯВЛЕНИХ ПОТРЕБ ТА НАЯВНИХ РЕСУРСІВ

Кількість осіб/сімей, що належать до потенційних отримувачів соціальних послуг, вразливих груп населення та тих, які перебувають у складних життєвих обставинах, повноти забезпечення їхніх потреб

Щодо кількості осіб/сімей, що є потенційними отримувачами соціальних послуг, то за даними отриманими від громади (див. Додаток 3.2.) 840 сімей є потенційними отримувачами послуги інформування, 840 – послуги консультування, 38 – послуги денного догляду, 13 – послуги натуральної допомоги, 4 – послуги соціального супроводу сімей/осіб, які перебувають у СЖО, 8 – послуги соціального супроводу сімей, у яких виховуються діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування, 136 – послуги догляду вдома.

Результати соціального дослідження

За результатами опитування, враховуючи думку респондентів, найбільше в громаді є потреба в наступних соціальних послугах: підтримане проживання; догляд та виховання дітей в умовах, наближених до сімейних; догляд вдома; соціальна профілактика; соціальна адаптація; соціальна інтеграція та реінтеграція; натуральна допомога; соціальний супровід; консультування; інформування.

Також є потреба в організації додаткових послуг:

⁵ Офіційний веб-сайт Виноградівської міської територіальної громади <https://vin-rada.gov.ua/>

⁶ Центру надання соціальних послуг Виноградівської міської ради <https://www.facebook.com/profile.php?id=100063971777918>

- для дітей з інвалідністю/ООП та їхніх сімей – денний догляд дітей з інвалідністю; супровід під час інклюзивного навчання; раннє втручання, реабілітація (соціальна та медична), культурні та оздоровчі послуги, послуги транспортування;
- для ВПО, ветеранів війни/військовослужбовців та їхніх сімей – психологічна допомога, безоплатна правова допомога, супровід ветеранів війни та демобілізованих осіб.

Результати обговорень на засіданнях Робочої групи з питань визначення потреб населення територіальної громади у соціальних послугах

В громаді створена Робоча група з питань визначення потреб населення територіальної громади у соціальних послугах (далі – Робоча група), до складу якої увійшли – заступник міського голови (голова Робочої групи), представники структурних підрозділів Виноградівської міської ради, зокрема служби у справах дітей, відділу соціального захисту населення, освіти молоді та спорту, юридичного та фінансового відділу, інклюзивно-ресурсного центру, центру надання соціальних послуг, представники охорони здоров'я та ювенальної превенції, а також представники благодійних організацій, депутатського корпусу.

Було проведено 3 засідання Робочої групи. На засіданнях обговорювались різні питання порядку денного, що стосувалися організації та проведення процедури визначення потреб населення Виноградівської міської територіальної громади в соціальних послугах.

За результатами обговорень на засіданнях Робочої групи було прийнято наступні рішення:

- Відділу соціального захисту населення міської ради спільно з Центром надання соціальних послуг підготувати та направити запити до установ, організацій, відділів та управлінь з метою отримання статистичних даних в розрізі додатків, затверджених наказом Мінсоцполітики №130-Н від 19.04.2023 «Про затвердження Порядку визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці/територіальної громади у соціальних послугах».
- Відділу соціального захисту населення Виноградівської міської ради зібрати та узагальнити дані щодо соціально-демографічної ситуації в громаді.
- Центру надання соціальних послуг забезпечити проведення опитування (інтерв'ю та фокус групові дискусії) для з'ясування потреб у соціальних послугах вразливих осіб/сімей, які проживають в територіальній громаді.
- Членам Робочої групи:
 - проаналізувати стан розвитку системи надання соціальних послуг у громаді;
 - розглянути проєкт звіту за результатами визначення потреб населення у соціальних послугах;
 - підготувати пропозиції щодо визначення пріоритетних для жителів територіальної громади соціальних послуг та заходів з їх розвитку;
 - розробити пропозиції до стратегії розвитку Виноградівської міської територіальної громади, плану заходів з реалізації стратегії розвитку територіальної громади, місцевих програм розвитку, програми економічного і соціального розвитку громади в частині забезпечення потреб осіб/сімей у соціальних послугах.

Визначені законодавством базові соціальні послуги

Інформацію про надавача соціальних послуг можна розглянути у розділі 4 Звіту.

В громаді надаються наступні базові соціальні послуги: інформування, консультування, представництво інтересів, соціальна профілактика, соціальний супровід (для сімей СЖО та для сімей, у яких виховуються діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування),

екстрене (кризове) втручання, соціальна адаптація, догляд вдома, денний догляд, натуральна допомога.

Кількість сімей з дітьми, які зверталися за базовими соціальними послугами, призначеними саме для цих груп населення, і їх отримали, можна розглянути у таблиці 5.

Таблиця 5

Назва соціальної послуги відповідно до переліку соціальних послуг	Кількість осіб/сімей з дітьми, щодо яких за результатами оцінки потреб особи/сім'ї зроблено висновок про потребу в наданні соціальних послуг	Кількість осіб/сімей з дітьми, які отримували соціальні послуги
Інформування	840	840
Денний догляд	38	38
Натуральна допомога	13	13
Соціальний супровід сімей / осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах	4	4
Соціальний супровід сімей, у яких виховуються діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування	8	8
Консультування	840	840
Догляд вдома	136	136

Результати опитування респондентів, які приймали участь в фокус-групових дискусіях, свідчать, що в громаді можна отримати більшість базових соціальних послуг. Відтак під час опитування респонденти вказали, що отримували послугу інформування, консультування, соціальної профілактики, соціальної адаптації, соціального супроводу, натуральної допомоги, представництво інтересів.

Поки в громаді не надаються такі базові соціальні послуги, як підтримане проживання; надання притулку; денний догляд для дорослих осіб з інвалідністю; денний догляд для дітей з інвалідністю; супровід під час інклюзивного навчання; переклад жестовою мовою; догляд та виховання дітей в умовах, наближених до сімейних, посередництво, медіація.

Загалом отримані дані свідчать, що більшість базових соціальних послуг в громаді забезпечуються.

6. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ВИЗНАЧЕННЯ ПОТРЕБ НАСЕЛЕННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ У СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГАХ

6.1. Пріоритетні види соціальних послуг

Аналіз результатів опитування представників вразливих груп населення, ОМС та надавача соціальних послуг показав найбільш затребувані соціальні послуги в громаді, а саме:

- для **сімейних форм виховання**: соціальна адаптація, соціальний супровід, соціальна профілактика, екстрене (кризове) втручання, представництво інтересів, натуральна допомога, консультування, інформування.
- для **сімей, які виховують дітей з інвалідністю**: консультування, денний догляд для

дітей з інвалідністю, супровід під час інклюзивного навчання, соціальна профілактика. Серед іншої допомоги – послуга раннього втручання, реабілітаційні послуги, підтримане проживання, транспортні послуги, розвиток батьківської компетентності, батьківська група взаємопідтримки, соціальна інтеграція дітей та осіб до 23 років, які мають досвід альтернативного догляду та виховання.

- для **сімей ветеранів війни/військовослужбовців**: психологічна допомога, соціально-психологічна реабілітація, соціальна інтеграція та реінтеграція, інформування, консультування, медіація, супровід ветеранів війни та демобілізованих осіб.
- для **сімей ВПО, а також місцевого населення**: інформування, соціальна інтеграція та реінтеграція, натуральна допомога, соціальний супровід осіб сімей в СЖО з числа ВПО (за потреби), безоплатна правова допомога. Серед інших потреб – житло, допомога в працевлаштуванні, розбудова місцевого житлового фонду. Всі ці потреби актуальні і для місцевих жителів.
- для **одиноких батьків, багатодітних родин**: консультування, інформування, представництво інтересів, соціальний супровід осіб/сімей в СЖО, натуральна допомога.

6.2. Доступність соціальних послуг

Послуги, які є у громаді загалом доступні, проте на їхню доступність впливає те, що респонденти не знають і не розуміють повною мірою, що таке соціальні послуги, тому не звертаються за їх отриманням. На фізичну доступність впливає часткове облаштування громадських будівель та громадського транспорту під потреби осіб з числа маломобільних груп населення. Водночас ЦНСП має власні транспортні засоби, які використовуються для доїзду працівників соціальної сфери до отримувачів послуг та, за потреби, доїзду отримувачів до місця надання послуги. Проте транспорту, який би був облаштований під потреби маломобільних осіб для можливості їх довозення до місця отримання послуг поки немає.

Водночас, слід зазначити, що, на жаль, отримана інформація, а також відсутність національного реєстру отримувачів соціальних послуг, не дозволяє зробити релевантні висновки про незадоволений попит у соціальних послугах населення громади та доступ до них.

6.3. Рекомендації щодо організації надання/покращення/розвитку соціальних послуг, в яких є потреба, напрямів розвитку соціальної роботи, спрямовані на подолання чинників, що зумовлюють вразливість/складні життєві обставини, та створення безбар'єрного середовища для отримувачів соціальних послуг

- Забезпечити інформування мешканців територіальної громади про соціальні послуги, які надаються, про їх зміст і порядок отримання. Зокрема, забезпечити різні канали інформування доступні для цільових груп. Проводити постійно діючу соціальну рекламну кампанію щодо соціальних послуг, популяризації сімейних форм виховання, зокрема стосовно створення патронатних сімей.
- Забезпечити доступ до базових соціальних послуг шляхом:
 - забезпечення покриття запиту на базові соціальні послуги для всіх цільових груп респондентів;
 - створення віддалених робочих місць для фахівців із соціальної роботи;
 - створення в громаді інклюзивної інфраструктури;
 - забезпечення транспортних послуг для перевезення осіб з інвалідністю/ маломобільних груп населення, у т.ч. через придбання транспортного засобу для організації послуги соціального таксі.
- Забезпечити в громаді наявність всіх базових соціальних послуг, зокрема, забезпечити

якість і покриття достатньої кількості отримувачів послугами інформування, консультування, натуральної допомоги, догляду вдома, екстреного (кризового) втручання.

- Розширити можливості для отримання психологічних послуг, найперше для ветеранів війни/військовослужбовців та їхніх сімей, що вимагає залучення на роботу спеціально підготовлених психологів та підвищення кваліфікації фахівців щодо роботи з втратою. Також запровадити для цієї групи населення послуги соціальної та психологічної реабілітації, медіації.
- Для сімей, які виховують дітей з інвалідністю слід забезпечити якісні реабілітаційні послуги та розвинути послуги денного догляду для дітей з інвалідністю, шляхом пошуку приміщень, необхідних для надання послуг, та забезпечення достатньої кількості фахівців; розвинути послугу раннього втручання, шляхом створення міждисциплінарної команди фахівців; забезпечити підвищення батьківської компетентності для батьків, які виховують дітей з інвалідністю; сприяти розвитку належного інклюзивного навчання і послуги супроводу під час інклюзивного навчання; сприяти забезпеченню технічними засобами реабілітації/пересування; запровадити транспортні послуги для дітей з інвалідністю.
- Для внутрішньо переміщених сімей забезпечити запити щодо натуральної допомоги, актуальної інформаційної підтримки; розвинути послуги психологічної допомоги, соціальної інтеграції; сприяти розбудові місцевого житлового фонду, створенню нових робочих місць як для ВПО, так і для місцевих жителів.
- Сприяти розвитку кадрового потенціалу, а саме збільшенню кількості ФСРів, соціальних працівників, соціальних робітників. Сприяти підвищенню професійних компетенцій працівників соціальної сфери через організацію навчань на актуальні теми (наприклад, щодо інклюзії, роботи з втратою через війну/з сімейним насильством, фандрайзингу, міжвідомчої взаємодії тощо). Громада має потребу в розвитку кадрових ресурсів для створення спеціалізованих послуг безпосередньо в ЦНСП.
- Сприяти розвитку закупівлі/соціального замовлення соціальних послуг та участі громади в соціальних проектах.
- Здійснювати заходи популяризації й інформування населення щодо сімейних форм влаштування, розвивати патронатні сім'ї та забезпечувати для таких сімей фінансові і безпекові гарантії.
- Сприяти постійній співпраці з місцевими недержавними надавачами соціальних послуг, громадськими організаціями, які опікуються питаннями підтримки сімей з дітьми вразливих груп населення, з метою покращення надання допомоги цільовим групам.
- Серед інших потреб, які варто забезпечити в громаді – розвивати дозвілля для дітей та їхніх сімей, спрямоване на відновлення їх внутрішніх ресурсів, організацію патріотичних заходів.